

De tijd waarin Rijssen stadsrechten kreeg

Rondwandeling Beuseberg

- **Periode: jaren 1131-1360**
- **Startpunt: jaarpal 1131, De Lindenberg (hoek Vianenweg/Pannenweg, Holten)**
- **Lengte: 9,3 km**

Gebruiksaanwijzing

- Getallen verwijzen naar de jaartallen op de paaltjes.
- Letters verwijzen naar de zijde van de informatiekubus: R = regionale gebeurtenissen; N = Nederland; E = Europa; W = overige werelddelen.
- Wandelkaartje op wtpmobiel.nl voor smartphone of tablet.
- Scan onderweg QR-codes voor filmpjes e.d.
- Vanaf jaarpal 1360 volg je de routebeschrijving naar het startpunt.

Welke wereld stap je binnen?

We gaan terug in de tijd en belanden in de Middeleeuwen. Tot het jaar 1000 heeft een groot deel van Europa last gehad van plunderende Vikingen uit het hoge noorden.

Landjepik

Het eens zo machtige rijk van Karel de Grote (+ 814) is uiteengevallen. Graven en hertogen voeren voortdurend oorlog met elkaar. Alles is gericht op meer macht en uitbreiding van het grondgebied. De edelen voelen zich veilig in hun sterke burchten.

Kruistocht

De relatie tussen christendom en islam is grimmiger dan ooit. Enkele jaren geleden heeft een leger van 'kruisvaarders' Jeruzalem op de moslims veroverd.

Innovatie

In het Midden-Oosten en het verre China staan wetenschap, kunst en literatuur op een hoog peil. In West-Europa worden nieuwe landbouwmethoden toegepast, waardoor meer voedsel voor de groeiende bevolking beschikbaar komt.

'Polderen'

In de Lage Landen proberen bewoners met dijkjes hun leven en land tegen de alles verwoestende overstromingen te beschermen.

1135-N Plenty ruimte

De Lage Landen hebben ongeveer een miljoen inwoners. Hoe ziet ons land er in deze tijd uit?

1144-N Houtkap

Het laat zich raden op welke grondstof de samenleving in deze tijd draait...

1144-E Jodenhaat

Ook in deze tijd kunnen emoties hoop oplopen. En wie niet 'geïntegreerd' is, krijgt te maken met roddel en achterklap.

1151-N Het 'gedoe' van hoge heren

De kloof tussen 'politiek' en 'gewone mensen' is kennelijk van alle tijden...

1151-E Brandverzekering!

Het zal geen toeval zijn dat juist op IJsland deze verzekering kan worden afgesloten!

Trouwen in de Middeleeuwen

1153-N Romantiek?

We vinden het tegenwoordig ongewenst. Maar in die tijd was er misschien wel wat voor te zeggen...

Keizer Constantijn de Grote (ca. 280-337)
verbond zijn naam aan de stad

Infopaneel: *Byzantijnse Rijk*

Constantinopel is de hoofdstad van het Oost-Romeinse Rijk: machtig, welvarend en vrouwvriendelijk (hoezo?).
Driehonderd jaar later krijgt de stad een andere naam, namelijk.....?

1163–E Reisadvies...

... voor wie van plan is naar Londen te reizen.

1173–E Scheef

Op 9 augustus beginnen ze met de bouw. Niet veel later gaat het al mis.

Jheronimus Bosch - De Marskramer

1178-N Op pad

Een reisverzekering zou goed van pas komen.

1178-W Ontdekking van Amerika?

Als het verhaal over Mu-Lan-Pi juist is, was Columbus niet de eerste!

Kruisvaarders voor Jeruzalem (schoolplaat)

1189-N/E Kruistocht

De derde al weer. Landgenoten zijn ook van de partij.

1199-N Burgerplicht

Toen de Romeinen het hier nog voor het zeggen hadden, zorgde de staat voor het onderhoud van de 'rijkswegen'. Nu een centrale overheid ontbreekt, is het wegonderhoud anders geregeld.

Masvingo (Zimbabwe) - het 'Grote Hof',

1200 – Eeuwwisseling

Wat is de meest opmerkelijke gebeurtenis uit 1200?

1205-N Bed & breakfast

Middeleeuwse gastvrijheid...

1220-N Eerste steen in Den Bosch

Uiteindelijk zou het er zó uit komen te zien...
En Dordrecht heeft een primeur.

1220-E Waterproof?

In Engeland wordt een oud gebruik afgeschaft.

1222-N Aardbeving?

De abt van Wittewierum legt uit hoe het komt...

Infopaneel: *Hanze / steden*

Belangrijkste handelsroutes van de Hanze

1243-R Rijssen valt in de prijzen!

Bij stadsrechten ging het meestal om het recht op eigen rechtspraak en eigen bestuurders, marktrecht, tolrecht en het recht om stadsmuren te bouwen. De stadsrechten werden verleend door de heer van het betreffende gebied, die daar vaak ook zelf voordeel van had. De stadsrechten van Rijssen zijn er een voorbeeld van.

Lijst met plaatsen die in deze periode stadsrechten kregen

Alkmaar (1254)	Leiden (1266)
Amsterdam 1300/1301	Lochem (1233)
Appingedam (1327)	Maasbommel (1312)
Arnhem (1233)	Medemblik (1289)
Beverwijk (1298)	Megen (1357)
Brielle (1330)	Monnickendam (1356)
Culemborg (1318)	Montfoort (1329)
Delden (1333)	Naarden (1353)
Delft (1246)	Nieuwpoort (1283)
Doesburg (1237)	Nijmegen (1230)
Domburg (1223)	Oisterwijk (1230)
Dordrecht (1220)	Ommen (1248)
Edam (1357)	Oudewater (1257)
Eemnes-buiten (1352)	Rijssen (1243)
Eindhoven (1231)	Rotterdam (1340)
Enkhuizen (1356)	Schiedam (1275)
Enschede (1325)	Schoonhoven (1280)
Geertruidenberg (1213)	Sint Anna ter Muiden (1242)
't Gein (1295)	Sint-Oederode (1232)
Gendt (1233)	Sittard (1243)
Genemuiden (1275)	Staverden (1298)
Goedereede (1312)	Vianen (1336)
Goor (1263)	Vlissingen (1315)
Gouda (1272)	Vollenhove (1354)
Grafhorst (1333)	Vreeland (1265)
's-Gravenzande (1246)	Waalwijk (1303)
Groenlo (1277)	Wageningen (1263)
Haarlem (1245)	Weesp (1355)
Harderwijk (1231)	Westkapelle (1223)
Hasselt (1252)	Wijk bij Duurstede (1300)
Hatterm (1299)	Zaltbommel (1315)
's-Hertogenbosch (1195)	Zwolle (1230)
Hoorn (1357)	

De dam die de oevers van de Amstel met elkaar verbindt.

1257-N Amstelerdam

Er was een tijd dat Oudewater belangrijker was dan Amsterdam!

1269-E Discriminatie

Al in 1215 werd tijdens een concilie in Rome bepaald dat joden en moslims onderscheidende kleding moesten dragen. Omdat het bevel niet direct werd opgevolgd, werd in de daarop volgende veertig jaar het standpunt wel 29 maal door pausen en concilies herhaald. Vlak voordat de Franse koning de leiding van de achtste kruistocht op zich neemt (zie 1270), probeert hij kennelijk bij de paus in een goed blaadje te komen.

1277-E Pech

Van iemand die veel weet wordt wel gezegd: het lijkt wel een omgevallen boekenkast...

1284-E Rattenvanger

Niet alle verhalen over vroeger zijn (helemaal) waar. Soms zit er wel een kern van waarheid in. Dat geldt ook voor de 'rattenvanger van Hamelen'. Het verhaal kwam in het sprookjesboek van de gebroeders Grimm terecht. Wel is zeker dat op een uit Hamelen afkomstige inscriptie uit ca. 1600 de volgende tekst is te lezen:

Anno 1284 am dage Johannis et Pauli
 war der 26. junii Dorch einen piper mit allerlei farve
 bekledet gewesen CXXX kinder verledet binnen
 Hamelen gebo[re]n to calvarie bi den koppen
 verloren

Infopaneel: Hygiëne en gezondheid

Het verhaal gaat dat de middeleeuwen viespeuken waren, maar klopt dat wel?

Altdorf (Zwitserland) - Monument voor Wilhelm Tell

1307-E Held

Nog zo'n verhaal, waarvan we niet zeker weten of de hoofdpersoon echt bestaan heeft.

Het verhaal gaat dat de legendarische Zwitserse kruisboogschutter Willem Tell in 1307 weigert de hoed te groeten van landvoogd Gessler. Die hoed is bovenop een staak op het dorpsplein bevestigd als symbool van zijn macht. De landvoogd beveelt Tell daarop met zijn boog een appel van het hoofd van zijn zontje te schieten. Willem Tell haalt twee pijlen uit zijn koker en schiet er één met succes door de appel. Op de vraag wat de bedoeling van de andere pijl was, antwoordt Tell dat die voor de landvoogd bestemd was als hij zijn zontje zou hebben gedood. Hierop wordt hij gevangengenomen. Maar op weg naar de gevangenis weet hij te ontsnappen en schiet hij de gehate landvoogd alsnog dood.

De Pharos van Alexandrië

Brandaris - Terschelling

1323-N/W Lichtbakens

Dit is het jaar van twee beroemde vuurtorens.

De andere zes wereldwonderen waren:

1. Piramide van Cheops (Egypte)
2. Kolossos van Rhodos
3. Hangende tuinen van Babylon
4. Mausoleum van Halicanassus (Turkije)
5. Beeld van Zeus in Olympia (Griekenland)
6. Tempel van Artemis in Efeze (Turkije)

Omdat alleen de eerste nog bestaat zijn in 2007 zeven nieuwe wereldwonderen gekozen:

1. Chichèn Itzà (Mayastad in Mexico)
2. Christusbeeld in Rio de Janeiro (Brazilië)
3. Colosseum (Rome)
4. Chinese muur
5. Incastad Machu Picchu (Peru)
6. Rotsstad Petra (Jordanië)
7. Mausoleum Taj Mahal (India)

Tenochtitlan, stad in het Texcocomeer

1325-W Mexico-City

Tenochtitlan zal uitgroeien tot één van de mooiste steden ter wereld. Tussen 1519 en 1521 is de stad door de Spanjaarden verwoest.

1334-R Deventer brandt!

Als in de middeleeuwen in een huis brandt ontstaat, is dat vaak een ramp voor de hele stad. Waardoor?

1345-N Mirakel

Nog elk jaar is er in Amsterdam een processie ter herinnering aan het wonder uit 1345.

1347-E Zwarte periode

Begin van een inktzwarte periode in de geschiedenis van Europa. Niemand begrijpt wat er aan de hand is en hoe de ziekte zich verspreidt (namelijk via de beet van een geïnfecteerde rattenvlo). Velen zien het als een straf van God (zie ook 1348-E).

Flagellanten

1360 Einde van de wandeling

Terug naar startpunt De Lindenberg (3 km):

1. Op viersprong rechts: Oude Deventerweg.
2. Op rotonde rechts onder spoorwegviaduct: Dorpsstraat.
3. Op volgende rotonde links: Stationsstraat.
4. 2^e weg rechts: Kerkhofsweg.
5. Kruising rechtdoor: Weversstraat.
6. 1^e weg rechts: A.J. Goldsteinstraat.
7. 2^e weg links: Kolweg (helemaal uitlopen).

8. Einde weg: Rijssenseweg oversteken (gevaarlijke oversteek!)
9. Direct rechtsaf: Schreursweg.
10. 2^e weg rechts: Landuwerweg (uitlopen tot provinciale weg).
11. 1^e weg links: Vianenweg (zandpad).

Je kunt het Wereldtijdpad steunen door voor € 5 donateur te worden via www.wereldtijdpad.nl

Colofon

© 2018 Stichting Wereldtijdpad

Samenstelling: Floor Looy
Projectmanagement: IKOconsult, Almelo

De uitgever heeft er naar gestreefd de rechten van derden zo goed mogelijk te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.
Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeleelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
De Stichting Wereldtijdpad aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor schade als gevolg van niet of onjuiste vermelding van gegevens in deze uitgave. U kunt eventuele opmerkingen schriftelijk of per mail doorgeven aan de stichting.